

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <table border="1" style="margin: auto;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>																					 PPOP-100-2510

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

DATA: **5 października 2025 r.**

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron (zadania 1–20). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania w wyznaczonych miejscach wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Antoine de Saint-Exupery

Mały Książę

– Wieczorem proszę umieścić mnie pod kloszem. Bardzo zimno u pana, źle tu urządzone. Tam, skąd pochodzę...

Ale przerwała. Pojawiła się w postaci nasionka. Nie miała okazji niczego się dowiedzieć o innych planetach. Upokorzona tym, że dała się złapać na próbie naiwnego kłamstwa, zakaszła dwa lub trzy razy, aby wywołać w Małym Księciu poczucie winy.

– A ten parawan?

– Miałem po niego pójść, ale pani do mnie mówiła.

Wtedy zakaszła jeszcze mocniej, żeby jednak poczuł wyrzuty sumienia.

Tak oto Mały Książę, pomimo dobrej woli, jaką kierował się w miłości, szybko zwątpił w uczucia róży. Wziął na serio jej nic nieznaczące słowa i stał się bardzo nieszczęśliwy.

– Nie powinienem był jej słuchać – powiedział mi któregoś dnia – w ogóle nie należy słuchać róż. Trzeba na nie patrzeć i je wachać. Moja róża napełniała zapachem całą planetę, lecz nie umiałem się tym cieszyć. Ta historia z pazurami, która tak mnie rozzłościła, powinna była mnie rozczulić...

Zwierzył mi się jeszcze z tego:

– Wtedy zupełnie nie potrafiłem jej zrozumieć! Powinienem był oceniać ją po czynach, nie po słowach. Pachniała dla mnie i cieszyła blaskiem. Nie powinienem był uciekać! Należało się domyślić, że za jej nieporadnymi wybiegami kryje się czułość. W różach jest tyle sprzeczności! Ale byłem za młody, żeby umieć ją kochać.

Antoine de Saint-Exupery, *Mały Książę*, Warszawa 2003, s. 43–45.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Róża za wszelką cenę chciała zdobyć uwagę Małego Księcia.	P	F
2.	Róża mieszkała na wielu planetach.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Która z informacji dotyczących bohaterów utworu *Mały Książę* jest prawdziwa? Odwołaj się do znajomości całego utworu. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Mały Książę nie potrafił zrozumieć róży i postanowił wybrać się w podróż.
- B. Mały Książę przestał myśleć o róży i skoncentrował się na walce z baobabami.
- C. Róża rozumiała, że musi zmienić swoje zachowanie, by zatrzymać Małego Księcia na ich planecie.
- D. Mały Książę każdego dnia przynosił klosz, którym przykrywał różę, ale jej nie słuchał.

Zadanie 3. (0–1)

Na podstawie lektury *Mały Książę* podaj dwie cechy charakteryzujące różę.

- .....
- .....

Zadanie 4. (0–1)

Na podstawie całego utworu *Mały Książę* wyjaśnij, dlaczego tytułowy bohater nie mógł zrozumieć róży.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 5. (0–1)

Które z poniższych stwierdzeń jest prawdziwe w kontekście całego utworu *Mały Książę*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Wszyscy bohaterowie są postaciami ludzkimi.
- B. Mały Książę wraz z lisem powrócili na swoją planetę.
- C. Tytułowy bohater podróżuje, by znaleźć przyjaciela.
- D. Wydarzenia opisane w utworze rozgrywają się tylko na Saharze.

Zadanie 6. (0–1)

[Mały Książę] *wziął na serio jej nic nieznaczące słowa i stał się bardzo nieszczęśliwy.*

Którym z podanych wyrazów można zastąpić podkreślone sformułowanie, zachowując sens zdania? Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

- A. trudne
- B. niejasne
- C. nieistotne
- D. zaskakujące

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie *Wziął na serio jej nic nieznaczące słowa i stał się bardzo nieszczęśliwy* jest

- A. zdaniem współrzędnie złożonym.
- B. zdaniem podrzędnie złożonym.
- C. zdaniem pojedynczym.
- D. równoważnikiem zdania.

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj wypowiedź Małego Księcia.

– *Wtedy zupełnie nie potrafiłem jej zrozumieć! Powinienem być oceniać ją po czynach, nie po słowach. Pachniała dla mnie i cieszyła blaskiem. Nie powinienem był uciekać! Należało się domyślić, że za jej nieporadnymi wybiegami kryje się czułość. W różach jest tyle sprzeczności! Ale byłem za młody, żeby umieć ją kochać.*

Napisz, jaką funkcję w przytoczonej wypowiedzi Małego Księcia pełnią wykrzykniki.

.....
.....

Tekst 2.

Aleksander Fredro

Paweł i Gawęł

Paweł i Gawęł w jednym stali domu,
Paweł na górze, a Gawęł na dole;
Paweł, spokojny, nie wadził¹ nikomu,
Gawęł najdziksze wymyślał swawole.
Ciągłe polował po swoim pokoju:
To pies, to zając – między stoły, stołki
Gonił, uciekał, wywraçał koziołki,
Strzelał i trąbił, i krzyczał do znoju².
Znosił to Paweł, nareszcie nie może;
Schodzi do Gawęła i prosi w pokorze:
– Zmiłuj się, waćpan, poluj ciszej nieco,
Bo mi na górze szyby z okien lecą.
A na to Gawęł: – Wolność, Tomku,
W swoim domku.
Cóż było mówić? Paweł ani pisnął,
Wrócił do siebie i czapkę nacisnął.
Nazajutrz Gawęł jeszcze smacznie chrapie,
A tu z powały³ coś mu na nos kapie.
Zerwał się z łóżka i pędzi na górę.
Stuk! Puk! – Zamknięto. Spogląda przez dziurę
I widzi... Cóż tam? Cały pokój w wodzie,
A Paweł z wędką siedzi na komodzie.
– Co waćpan robisz? – Ryby sobie łowią.
– Ależ, mospanie, mnie kapie po głowie!
A Paweł na to: – Wolność, Tomku,
W swoim domku.
Z tej to powiastki morał w tym sposobie:
Jak ty komu, tak on tobie.

Aleksander Fredro, *Paweł i Gawęł*, [w:] [...], Warszawa 1979.

¹ Wadzić – przeszkadzać.

² Znoj – trud, zmęczenie.

³ Powala – sufit.

Zadanie 9. (0–2)

Wyjaśnij sens stwierdzenia *Jak ty komu, tak on tobie*. W odpowiedzi odwołaj się do treści utworu 2.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Utwór *Paweł i Gawęł* to

- A. nowela.
- B. bajka.
- C. opowiadanie.
- D. fraszka.

Zadanie 11. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Występujące w tekście 2. wyrazy *waćpan*, *mospanie*, *swawole* współcześnie są

- A. pojęciami naukowymi.
- B. wyrazami potocznymi.
- C. archaizmami.
- D. neologizmami.

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W zdaniu *Znosił to Paweł, nareszcie nie może [...]* podkreślony wyraz to

- A. zaimek.
- B. przyimek.
- C. przymiotnik
- D. przysłówek.

Zadanie 13. (0–3)

W której ze znanych Ci lektur obowiązkowych bohaterowie byli skłócenii? Podaj przyczynę sporu oraz sposób jego rozwiązania.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. arkusza egzaminacyjnego.

Tytuł lektury – .....

Bohaterowie lektury – .....

Przyczyna i sposób rozwiązania sporu – .....
.....
.....
.....

Tekst 3.

Maja Komorowska

Nade wszystko rozmawiać...

*Jak żyć – spytał mnie w liście ktoś,
Kogo ja zamierzałam spytać o to samo.*

– napisała Wisława Szymborska w *Schyłku wieku*.

Takie pytania zadajemy sobie często i nie zawsze udaje się znaleźć na nie odpowiedź. Ale *jak żyć* to według mnie również pytanie o to, jak się porozumiewać, zwłaszcza z kimś, kto ma inne lata, inne doświadczenia, inne wartości itd.

Podstawą dialogu jest przecież rozumienie, w jakim świecie przyszło dorastać, żyć tym, z którymi rozmawiamy. I dobrze by było, żeby to działało w obie strony: żeby starczyło innym wyobraźni i na nas – na świat, z jakiego pochodzimy.

Czy dziś w ogóle jest możliwe takie porozumienie – tym bardziej między pokoleniami?

Każde pokolenie jest owocem czasu, w jakim przyszło mu dorastać, żyć. Ktoś, kto nie przeżył wojny, Holokaustu, powstania, stanu wojennego, nie może do końca zrozumieć tych, którzy takie doświadczenie mają. I podobnie jest w drugą stronę – trudno nam czasami zrozumieć motywy postępowania, myślenia młodych.

Kiedy patrzę na pokolenia końca lat siedemdziesiątych, osiemdziesiątych i potem, aż do dziś, jestem przekonana, że wbrew pozorom młodzi mają trudną rzeczywistość. Składa się na to wiele: transformacja – jakaś taka nieokreślona wiara w siłę posiadania, nieoczekiwany nadmiar wszystkiego, presja w stosunku do młodych – dobra szkoła, dobre studia, dobra, wysoko płatna praca itd., no i oczywiście wielki rozwój technologiczny, który doprowadził do tego, że mówi się o młodych ludziach *pokolenie sieci*. Stopniowo została im odebrana intymność – wszystko jest w internecie. Zostali zarzuceni dobrobytem. Żyją często w domach zasobnych, ale mało poświęca im się czasu. Świat pędzi i oni muszą sobie z tym poradzić.

Trzeba jeszcze dodać, że żyją w świecie podważania wartości. I w świecie wielkiej różnorodności. I to wszystko tworzy ich – to ich określa.

Nieobcy im też jest problem katastrofy klimatycznej – rozumieją i widzą, jakie skutki niesie zaniechanie ochrony środowiska. Chcą ratować świat. Bliskie im są sprawy innych ludzi i o to potrafią walczyć.

I kiedy walczą, walczą naprawdę. To pokazuje, że możemy się porozumieć, ucząc się siebie nawzajem. Ale żeby tak było, musimy być naprawdę siebie ciekawi, ciekawi losu drugiego człowieka, bo – jak pisała Szymborska – żadne istnienie zwyczajne nie jest.

Na podstawie: M. Komorowska, *Nade wszystko rozmawiać...* [w:] T. Sobierajski, M. Kuszewska, *Pokolenia. Jak uczyć się od siebie nawzajem*, Poznań 2023, s. 9–12.

Zadanie 14. (0–2)

Wymień trzy trudności przedstawione w tekście 3., z jakimi spotyka się młode pokolenie.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 15. (0–2)

Podaj po jednym przykładzie utrudnienia oraz ułatwienia, które wpływają na porozumiewanie się ludzi z różnych pokoleń. Odpowiedz na podstawie tekstu 3.

Utrudnienia – .....

.....

Ułatwienia – .....

.....

Zadanie 16. (0–1)

W tekście 3. autorka użyła wyrażenia pokolenie sieci. Wyjaśnij jego znaczenie.

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–2)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstało streszczenie tekstu Mai Komorowskiej. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

Tematem tekstu Mai Komorowskiej jest .....

.....

Autorka zwraca uwagę na .....

.....

Dochodzi do wniosku, że .....

.....

Zadanie 18. (0–2)

Obejrzyj ilustrację. Wybierz dwa elementy graficzne wskazujące na zawarcie przez ludzi porozumienia i uzasadnij swój wybór.

www.istockphoto

Element graficzny nr 1 – .....

.....
.....

Element graficzny nr 2 – .....

.....
.....

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Centralna Komisja Egzaminacyjna